

NGƯỜI THẦY GEN Z TRONG HÀNH TRÌNH HIỆN THỰC HÓA ĐỔI MỚI GIÁO DỤC TOÀN DIỆN

Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục không chỉ là yêu cầu khách quan của thời đại mà còn là chiến lược phát triển bền vững theo chủ trương của Đảng. Người thầy – nhất là thế hệ gen Z – chính là chủ thể trực tiếp hiện thực hóa những quán triệt của Đảng, sáng tạo, đổi mới không rời xa gốc tư tưởng.

Phần 1: CHỦ TRƯỞNG ĐỔI MỚI GIÁO DỤC CĂN BẢN, TOÀN DIỆN

Trong bối cảnh đất nước phát triển toàn diện về mọi mặt, giáo dục – đào tạo không chỉ là quốc sách hàng đầu mà còn là trụ cột định hướng phát triển con người Việt Nam hiện đại. Trong Hội nghị Trung ương 8 Khóa XI (2013), Nghị quyết số 29 – NQ/TW, Đảng ta đã khẳng định rõ mục tiêu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục nhằm “*nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.*” Điểm đặc biệt của Nghị quyết này là sự dịch chuyển mạnh mẽ từ mô hình truyền thống sang giáo dục khai phóng – nơi mà người học không chỉ tiếp thu kiến thức mà phải được phát triển toàn diện về phẩm chất, năng lực, tư duy sáng tạo và bản lĩnh công dân. Thêm vào đó, chủ trương của Đảng yêu cầu chuyển đổi quá trình giáo dục từ “*dạy cái có sẵn*” sang “*gợi mở tư duy*”, từ kiểm tra kiến thức sang đánh giá năng lực thực hành. Dựa vào đó, tạo ra “*thước đo*” năng lực cho sinh viên – chuẩn theo xu thế của giáo dục hiện đại trên toàn cầu. Trong bối cảnh thế giới thay đổi nhanh, khó lường – khó định đoán, người thầy cần phải trở thành người dẫn đường tư tưởng, chứ không đơn thuần chỉ là trung tâm truyền đạt thông tin.

Phần 2: TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ GIÁO DỤC: ĐƯỜNG HƯỚNG TỪ TƯ TƯỞNG ĐẾN THỰC TIỄN

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đặt giáo dục là trục xoay của sự phát triển bền vững, với phương châm nổi bật, xuất hiện xuyên suốt trong nhiều bài nói, bài viết của Người: “*học đi đôi với hành*”, “*lý luận gắn với thực tiễn*”, giáo dục toàn diện gắn với “*đức – trí – thể – mỹ.*” Bác Hồ khẳng định rằng: “*Dạy cũng như học, phải chú trọng đến cả tài lẫn đức. Đức là đạo đức cách mạng. Đó là cái gốc, rất quan trọng. Nếu không có đạo đức cách mạng thì có tài cũng vô dụng.*”¹ Tư tưởng ấy

¹ Trích Bài nói chuyện tại lớp chính huấn cán bộ Đảng, ngày 21 – 3 – 1958. Hồ Chí Minh toàn tập, NXB Chính Trị quốc gia Sự thật, tập 11, tr. 580.

không chỉ thể hiện tầm quan trọng về vai trò đạo đức trong giáo dục, mà còn là lời nhắc nhở sâu sắc đối với đội ngũ nhà giáo – những người trực tiếp “trồng người”. Với người thầy hôm nay, đặc biệt là thế hệ Gen Z như tôi, điều ấy càng trở thành kim chỉ nam: không chỉ dạy cho sinh viên cái hay, cái đẹp, mà còn phải gieo vào họ cái đúng – cái “gốc.”

Không chỉ vậy, tôi còn đặc biệt tâm đắc với lời Bác, trích từ Thư gửi học sinh nhân ngày khai giảng năm học mới – ngày 24-10-1955: *“Phải học toàn diện: thể dục cho thân thể khỏe mạnh, trí dục để mở mang trí tuệ, mỹ dục để biết cái đẹp, cái xấu, đức dục để có đạo đức tốt.”* Tư tưởng giáo dục toàn diện vẫn còn vẹn nguyên giá trị đến ngày nay, là nền tảng chỉ đạo đối với mọi cấp học – trong đó, giáo dục đại học cần đặc biệt chú trọng đến việc rèn luyện năng lực tư duy độc lập, khả năng phản biện và đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên, soi chiếu theo lời căn dặn của Bác: *“Đối với đại học thì cần kết hợp lý luận khoa học với thực hành, ra sức học tập lý luận và khoa học tiên tiến của các nước bạn, kết hợp với thực tiễn nước ta, để thiết thực giúp ích cho công cuộc xây dựng nước nhà.”*²

Là một giảng viên trẻ, đang công tác tại đơn vị giáo dục nghệ thuật, tôi càng thấm thía lời Bác khi theo sát sinh viên trong quá trình sáng tác tác phẩm – thực hiện luận văn, đồ án tốt nghiệp. Bất kể là phóng sự chân dung, tin tức cho đến phim tài liệu, phim truyện,... ngay cả khi nằm ngoài không gian lớp học, bất kể lúc nào có cơ hội tiếp cận trao đổi với sinh viên, tôi luôn nhắc các em rằng: lý thuyết học trên lớp, kỹ thuật có thể học qua phần mềm hay dưới sự trợ giúp của công nghệ thông tin, nhưng cái gốc của sáng tạo chính là nhận thức đúng – cảm thụ đúng – sống đúng với tư cách của một người làm nghệ thuật chân chính. Nói ngắn gọn: “Làm nghệ thuật đơn giản là song hành giữa cái đẹp và cái đúng.” Từ những sản phẩm thi kết thúc môn khai thác đề tài di sản văn hóa, làng nghề truyền thống,... cho đến đồ án tốt nghiệp của các Đạo diễn trẻ (chuyên ngành Đạo diễn Sự kiện – Lễ hội) được trình diễn công phu mang chủ đề “Linh tre – Hồn Việt” với sự tham gia của hơn 150 sinh viên, cùng sự hỗ trợ của công nghệ hiện đại như: 3D Mapping, Laser Mapping, âm thanh đa lớp,... Chính là dấu hiệu đáng mừng, cho thấy tư tưởng Hồ Chí Minh vẫn được lan tỏa trong thời đại phát triển khoa học công nghệ, không bằng khẩu hiệu mà bằng lựa chọn sáng tạo rất cụ thể của người trẻ. Đây chính là sự chuẩn bị thực tiễn cho một xu hướng nghệ thuật đang phát triển mạnh tại Việt Nam: sân khấu thực cảnh gắn với du lịch và văn hóa địa phương. Các chương trình như “*Tinh hoa Bắc Bộ*”, “*Ký ức Hội An*”, hay “*Tinh hoa Việt Nam*”

² Trích *Thư gửi giáo viên, học sinh, cán bộ và thanh niên*, ngày 31 – 10 – 1955. *Hồ Chí Minh toàn tập*, tập 10

gây tiếng vang không chỉ bởi quy mô trình diễn mà còn bởi khả năng kết hợp giữa biểu diễn – công nghệ – bản sắc, góp phần thúc đẩy ngành công nghiệp văn hóa đang được Đảng và Nhà nước định hướng phát triển.

Phần 3: GẮN LÝ LUẬN VỚI THỰC TIỄN – TỪ GIẢNG ĐƯỜNG ĐẾN MẶT TRẬN VĂN HÓA

Theo đúng tinh thần kết luận của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục (91-KL/TW), tại Trường Đại học Sân khấu – Điện ảnh Hà Nội, việc đổi mới giáo dục nghệ thuật không phải hình thức, mà từ tinh thần: xem mỗi bài học là một hành trình bồi đắp tư tưởng, văn hóa và trách nhiệm xã hội cho sinh viên. Những môn học nền tảng như *Tư tưởng Hồ Chí Minh*, *Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam*, *Cơ sở văn hóa Việt Nam* không chỉ là nội dung giáo trình, mà được nhà trường và Đảng ủy đặc biệt chú trọng như một lăng kính tư tưởng soi chiếu cho toàn bộ quá trình sáng tạo. Chính sự đầu tư có định hướng đó giúp sinh viên biết chọn đề tài đúng đắn, giữ cái “gốc” khi thể hiện cái mới, và hiểu rằng: làm nghệ thuật – trước hết là để thể hiện tư tưởng, chứ không chỉ là biểu diễn cảm xúc.

Tinh thần ấy được thể hiện rõ nét trong những hoạt động thực tiễn, có quy mô lớn, gần đây của nhà trường. Hội diễn Văn hóa – Nghệ thuật cấp Đảng bộ Khối, diễn ra ngày 7-10-2024 nhân dịp kỷ niệm 70 năm Giải phóng Thủ đô, là một minh chứng tiêu biểu. Sự kiện không đơn thuần là hoạt động phong trào, mà là bài học thực hành tổng hợp cho toàn trường, nơi đội ngũ giảng viên, cán bộ, người lao động cùng sinh viên hòa mình trong không khí nghệ thuật cách mạng. Tại đó, sinh viên Khoa Múa được trình diễn trên sân khấu chuyên nghiệp, sinh viên Khoa Kịch hát dân tộc thể hiện khả năng thanh nhạc của bản thân. Những đóng góp ấy không chỉ được ghi nhận bằng lời khen, mà còn được cộng đồng rèn luyện – thể hiện sự gắn kết giữa học thuật và thực hành theo đúng tinh thần giáo dục toàn diện mà tư tưởng Hồ Chí Minh và chủ trương của Đảng đã đề ra: “*Học đi đôi với hành.*”

Bên cạnh các hoạt động biểu diễn, nhà trường đặc biệt đề cao các chương trình như Chiếu phim học tập (do Khoa Truyền hình tổ chức) – nơi sinh viên được xem, thảo luận và học hỏi từ những tác phẩm đậm chất tư tưởng, đồng thời được gặp gỡ những nhân vật làm nghề đầy bản lĩnh. Có thể kể đến chuyên đề của NSUT Vương Khánh Long, người tham gia thực hiện bộ phim “*Quê cha đất tổ*”, chia sẻ sâu sắc về cách tiếp cận đề tài văn hóa – lịch sử trong phim tài liệu. Hay như buổi chiếu và giao lưu cùng Đạo diễn Khải Anh, Phó Giám đốc Trung tâm VFC – Đài Truyền hình Việt Nam, mang đến tác phẩm “*Yêu hơn cả bầu trời*” để trình

chiếu. Trong phần giao lưu với sinh viên, anh không chỉ nói nhiều về kỹ thuật quay hay dàn dựng, mà chia sẻ điều quan trọng nhất: *“Muốn làm phim về người lính thời bình, phải hiểu được cái gốc – mới khắc họa được cái gian khổ”*. Những “buổi học không bục giảng” đem đến nhiều bài giảng tư tưởng sâu sắc, lắng đọng và truyền cảm hứng.

Sinh viên cũng có cơ hội đến các đài truyền hình, không chỉ để học kỹ thuật sản xuất chương trình, mà còn được tiếp xúc với đội ngũ làm nghề giàu kinh nghiệm, có bản lĩnh chính trị, tư duy tư tưởng rõ ràng. Những cuộc trò chuyện với biên tập viên, đạo diễn chương trình chính luận, hay phóng viên điều tra – đã giúp sinh viên hiểu rằng: người làm truyền hình không thể vô tư đứng ngoài các vấn đề xã hội. Đặc biệt, dự án *Cine7 – Ký ức phim Việt*, phát sóng trên VTV3 và nền tảng số VTVgo, hợp tác giữa nhà trường và VTV là một mô hình lý tưởng: sinh viên được trực tiếp sản xuất trích đoạn các bộ phim nói về đề tài chiến tranh. Vừa học nghề, vừa hiểu lịch sử – chính là cách để sinh viên kế thừa, phát huy từ “gốc”, sáng tạo nhưng không xa rời bản sắc.

Phần 4: NGƯỜI THẦY GEN Z – CẦU NỐI TƯ TƯỞNG VÀ HÀNH ĐỘNG

Trong hành trình đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục theo chủ trương của Đảng, người thầy Gen Z không chỉ là lực lượng kế thừa, mà là lực lượng kiến tạo. Với năng lực số hóa, sự nhạy bén trước thời cuộc và tinh thần chủ động hội nhập, chúng tôi - những giảng viên trẻ - mang theo ngọn lửa của thế hệ mới để thắp sáng lại tư tưởng bền vững của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong một bối cảnh đang vận động không ngừng. Chúng tôi không dạy sinh viên chỉ để biết, mà để nghĩ. Không đào tạo chỉ để làm, mà để hiểu vì sao mình làm - và làm đúng. Trong thế giới đa chiều, nghệ thuật có thể là lời thì thầm hoặc lời phản biện, nhưng trong mọi trường hợp, người làm nghề vẫn phải vững vàng với nền tảng: văn hóa, tư tưởng, bản sắc. Và vai trò của người thầy, hơn bao giờ hết, là giữ gốc giữa rừng đổi mới.
